

Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag'

De meldcode inclusief afwegingskader, de meldplicht en hoe om te gaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

de Buitenkans

basisschool
buitenschoolse opvang
kinderopvang

Auteur en contact: Suzanne Plaisier MSc, beleidsmedewerker BOinK (030-2331400)
Opgesteld in samenwerking met aandachtsfunctionarissen in de kinderopvang, juni 2018

Villa de Buitenkans

Houder: Femke Rinsma – Dijkstra
Aandachtfunctionaris: Linda van der Meulen – Kroes

Basisschool de Buitenkans

Directeur bestuurder: Theo Rinsma
Aandachtfunctionaris: Yvonne Fokkens

Versie juli 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Verantwoordelijkheden.....	3
Algemene zwijgplicht en wettelijk meldrecht	3
Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld	4
De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	5
met afwegingskader	5
De stappen van de meldcode en het afwegingskader	7
Melden bij Veilig Thuis	16
Na de melding	17

Inleiding

Wanneer een kinderopvangorganisatie of onderwijsinstelling geconfronteerd wordt met signalen van kindermishandeling in de thuissituatie, een geweld- of zedendelict door een medewerker van de kinderopvang of basisonderwijs of seksueel grensoverschrijdend gedrag door kinderen op de opvang of school is het van belang dat hier op een professionele manier mee wordt omgegaan. Dit protocol is, met inachtneming van geldende wetgeving, opgesteld om kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen handvatten te bieden in dit soort situaties.

De basis van dit protocol is toegeschreven op de kinderopvangbranche en is bedoeld voor iedereen die erin werkzaam is. Dit protocol is binnen de Buitenkans gekoppeld aan de eisen voor primair onderwijs om Buitenkansbreed uit te kunnen voeren binnen Villa de Buitenkans (kinderopvang), IKC de Buitenkans (kinderopvang) en Basisschool de Buitenkans (primair onderwijs).

Ieder deel in dit protocol is in beginsel van toepassing op verschillende situaties, hoewel niet altijd direct duidelijk hoeft te zijn welk deel van dit protocol moet worden ingezet. Het kan immers zijn dat er signalen bij een kind worden geconstateerd, maar niet duidelijk is of er thuis iets aan de hand is of dat er juist binnen de Buitenkans iets is gebeurd. Daarom is stap 1 altijd: in kaart brengen van signalen. Door één protocol te hanteren wordt heel veel informatie op één plek verzameld.

We zien iedere volwassene in de school als begeleider. Waar we in dit document spreken over begeleiders, worden alle volwassenen in de school bedoeld. Alle begeleiders zijn verantwoordelijk voor alle kinderen. Bij signalen zal iedere begeleider actie ondernemen.

Dit protocol bestaat uit drie delen:

1. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader.
2. Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een begeleider
3. Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Dit is deel 1. van het protocol kindermishandeling en gaat in op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (in de thuissituatie).

Verantwoordelijkheden

Het is van belang dat verantwoordelijkheden van medewerkers van kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen, waar het gaat om vermoedens van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag, goed zijn vastgelegd. In de bijlage 'Meldcode-bijlage-verantwoordelijkheden-Buitenkans_BK' staat aangegeven hoe de verantwoordelijkheden binnen de Buitenkans verdeeld zijn.

<i>Signaleren, bespreekbaar maken en persoonlijk meldrecht</i>	<i>Signaleren, bespreekbaar maken, meldrecht en handelen</i>
Groepshulp Administratief medewerker Conciërge Hulpouder	Pedagogisch medewerker Mentor (begeleider) Leerkracht (begeleider) Pedagoog / IB'er Aandachtfunctionaris kindermishandeling Directie Schoolbestuur

Signaleren betekent een signaal opvangen of wanneer iemand laat doorschemeren dat er iets niet goed zit. Dit kan iedereen binnen de Buitenkans zijn, ook andere ouders, professionals of collega's die niet direct werken met kinderen. We verwachten dat deze signalen worden doorgegeven aan de begeleider van het kind en/of de aandachtfunctionaris kindermishandeling.

Iedereen heeft persoonlijk meldrecht. Wanneer een melding wordt gedaan vanuit de organisatie gaat dit altijd in afstemming met de aandachtfunctionaris kindermishandeling en/of de directie.

Handelen gaat over het in werking stellen van de stappen binnen de meldcode.

Van externe professionals binnen de Buitenkans verwachten we dat ze hun eigen professionele verantwoordelijkheid dragen en werken met de meldcode.

Algemene zwijgplicht en wettelijk meldrecht

Iedere begeleider heeft een beroepsgeheim, oftewel zwijgplicht. Dit betekent dat je geen informatie over kinderen en ouders aan derden mag verstrekken, tenzij daarvoor toestemming bestaat. Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening, omdat hierdoor vrijuit gesproken kan worden. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is, dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Iedere begeleider met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van ouders, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden of op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene te verstrekken. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de begeleider de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme gegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. De stappen binnen dit protocol helpen je om de juiste acties uit te voeren en dit zorgvuldig af te wegen.

Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

In bijlage 'vormen kindermishandeling en huiselijk geweld' zijn de (definities van) verschillende vormen kindermishandeling opgenomen.

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader

STAP 1

In kaart brengen van signalen

De begeleider:

- Observeert het kind (kindcheck¹)
- Bespreekt de zorg met de aandachtsfunctionaris (gebruik bijlage observatievragen-opvallend-gedrag en de signalenlijst)
- Brengt signalen in kaart
- Zoekt contact met ouders tijdens de dagelijkse overdracht en benoemt signalen
- Noteert observaties en signalen in sjabloon gespreksverslag in de kindmap in SharePoint (ter voorbereiding op oudergesprek).

STAP 2

Collegiale consultatie

Bij twijfel: Veilig Thuis
(anoniem)

Bij twijfel: letseldeskundige

De begeleider:

- Bespreekt signalen met collega's
- Heeft overleg met de aandachtsfunctionaris voor advies (zie ook protocol verwijzindex; maak koppeling in ViF)
- Heeft eventueel contact met Veilig Thuis voor advies (aandachtsfunctionaris ondersteunt)
- Noteert in sjabloon gespreksverslag in de kindmap in SharePoint

STAP 3

Gesprek met de ouder (en indien gewenst het kind)

De begeleider:

- In gesprek met ouder(s) en indien gewenst het kind ahv. notities in sjabloon gespreksverslag in kindmap (aandachtsfunctionaris ondersteunt)
- Documenteert gespreksverslag in het document in de kindmap in SharePoint, PDF in Spectrovita
- Voorgaande aantekeningen (uit stap 1 en 2) worden verwijderd.

¹De kindcheck is onderdeel van de meldcode, gericht op professionals die contacten hebben met volwassenen en niet met hun kinderen en daarom niet beschikken over kindsignalen. In de kinderopvang kunnen feitelijk op dagelijkse basis 'kindchecks' plaatsvinden. Een kindcheck is een regelmatige observatie van welbevinden en betrokkenheid, letterlijk een check hoe het met het kind gaat.

NB. Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies.

De stappen van de meldcode en het afwegingskader

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde staat niet vast en kan in de praktijk anders verlopen. Waar het om gaat, is dat de begeleider op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om al dan niet een melding te doen. Als er gedurende het doorlopen van de stappen in de meldcode geen zorgen meer bestaan dan kan de meldcode worden afgesloten. Dit wordt dan gedocumenteerd.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De begeleider brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontkrachten in kaart en legt deze vast. De begeleider legt ook alle contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Signalen waarnemen/observeren

Bij vroeg signalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom belangrijk om uit te gaan van de signalen die de begeleider bij het kind of in de interactie tussen ouder en kind waarneemt. Daarnaast kan het kind in de groep geobserveerd worden alsook de ouder met het kind tijdens contactmomenten. Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling kan gebruik worden gemaakt van de bijlage observatievragen opvallend gedrag en de signalenlijst.

Het kan ook zijn dat een kind vanuit zichzelf situaties vertelt die zorgelijk kunnen zijn (dit heet onthulling of disclosure). Beloof tijdens een dergelijk gesprek nooit geheimhouding, maar geef wel aan dat de signalen serieus zullen worden genomen. Belangrijk is ook dat het kind niet wordt ondervraagd, maar dat het kind met name de ruimte wordt gegeven om zijn verhaal te vertellen. Het is van belang dat in een dergelijke situatie direct advies wordt gevraagd van Veilig Thuis om samen eventuele vervolgstappen te bepalen. Zie voor voorschriften en tips de handreiking op SharePoint: Meldcode-bijlage-participatie-kinderen.

Ondersteuning aandachtsfunctionaris

De begeleider bespreekt de zorg met de aandachtsfunctionaris en vraagt de aandachtsfunctionaris om te ondersteunen bij het onderbouwen van de zorgen.

Signalen in kaart brengen

Het is belangrijk dat alle signalen worden verzameld en vastgelegd. Hierdoor krijg je inzicht welke zorgen er zijn en of deze zorgen gegrond zijn.

Het is belangrijk dat de begeleider alles op een juiste manier registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen in het gespreksverslag in de kindmap in SharePoint te worden vastgelegd. Alle aantekeningen die je hier in zet, worden in ieder geval in stap drie (en bij voorkeur eerder) met ouders besproken. Gespreksverslagen van gesprekken met ouders, worden in PDF in Spectrovita geplaatst. Dit opslaan mag alleen digitaal (met wachtwoord) vanwege de privacygevoelige gegevens die worden verzameld. Bij het verwerken van deze gegevens wordt rekening gehouden met de [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#).

De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de wetten PO, VO, leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Contact met ouders

Meteen vanaf het begin zoek je contact met de ouder tijdens haal- en brengmomenten, of op een ander gepland persoonlijk gesprek. Contact maken en samenwerking met ouders is van belang. In het contact gaat het onder andere om het benoemen van feitelijkheden en zaken die opvallen.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan zo nodig in hetzelfde gesprek een melding worden gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet om de veiligheid van het kind zoveel mogelijk te waarborgen. In noodsituaties kan overigens ook contact worden gezocht met de Raad voor de Kinderbescherming en/of de politie om hulp worden gevraagd.

Stap 2: Collegiale consultatie en bij twijfel Veilig Thuis en/of een letseldeskundige

De begeleider bespreekt de signalen met de aandachtsfunctionaris. Dit is de medewerker werkzaam binnen de Buitenkans met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Het wordt aanbevolen om bij twijfel advies te vragen aan Veilig Thuis of een letseldeskundige. Dit is doorgaans een taak voor de aandachtsfunctionaris (of dit wordt in overleg met de aandachtsfunctionaris opgepakt).

Signalen bespreken met collega's

Overleg is mogelijk met de volgende interne collega's: de leidinggevende, de aandachtsfunctionaris en/of een collega begeleider. Extern is consult mogelijk met de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van het consultatiebureau of de GGD. Basisschool de Buitenkans kan contact hebben met het zorgadviesteam (ZAT) binnen het samenwerkingsverband passend onderwijs.

Consult bij Veilig Thuis of deskundige op het gebied van letselduiding

Indien de aandachtsfunctionaris ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij het kind, kan advies worden gevraagd bij Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat er zorgen zijn over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook kan Veilig Thuis worden betrokken als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn. Een letseldeskundige kan worden ingezet ter duiding van letsels waarbij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling speelt. Zorgvuldig handelen vereist dat de aandachtsfunctionaris bij elk vermoeden nagaat of advies moet worden gevraagd bij Veilig Thuis of een letseldeskundige.

Consult bij zorgadviesteam

Voor het bespreken in het zorgadviesteam wordt een intakegesprek met de ouders en/of aandachtsfunctionaris gevoerd door het maatschappelijk werk of een ander lid van het zorgadviesteam. Door de ouder continu te betrekken en mee in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden. Om het kind 'open' (niet anoniem) te bespreken in het zorgadviesteam en met andere externe deskundigen is (mondeling of schriftelijk) toestemming van de ouder vereist.

Wanneer de begeleider/aandachtsfunctionaris in het contact transparant en integer is, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. De begeleider of aandachtsfunctionaris kan advies krijgen van Veilig Thuis of het zorgadviesteam over het in gesprek gaan met de ouder. Wanneer de ouder weigert, kan dit een zorgelijk signaal zijn en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). Het kind kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Signalen in kaart brengen

Het is belangrijk dat alle signalen en contact met ouders wordt verzameld en vastgelegd. Hierdoor krijg je inzicht welke zorgen er zijn en of deze zorgen gegrond zijn.

Het is belangrijk dat de begeleider alles op een juiste manier registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen in het gespreksverslag in de kindmap in SharePoint te worden vastgelegd. Alle aantekeningen die je hier in zet, worden in ieder geval in stap drie (en bij voorkeur eerder) met ouders besproken.

Stap 3: Gesprek met de ouder (en indien mogelijk met het kind)

De begeleider bespreekt de signalen met de ouders, en indien mogelijk met het kind. De begeleider kan er voor kiezen dat het gesprek eventueel samen met aandachtsfunctionaris of leidinggevende gevoerd wordt. Het gesprek wordt altijd voorbereid met de aandachtsfunctionaris. Ook kan tijdens de voorbereiding ondersteuning worden gevraagd aan Veilig Thuis. In de voorbereiding is het van belang rekening te houden met emoties van de ouder(s) en het kind, zoals boosheid, verdriet en angst veroorzaakt door onmacht, loyaliteit, isolement en schaamte.

In gesprek

Voor het gesprek met de ouders (en eventueel het kind) kunnen de volgende stappen worden gevolgd:

1. Leg de ouders (en eventueel het kind) het doel uit van het gesprek;
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretatie;
3. Nodig de ouders uit om een reactie hierop te geven. Vraag hoe ouders dit ervaren. Ga respectvol om met de emoties;
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen er is gezien, gehoord en/of waargenomen. Leg uit waarom je het gedrag zorgelijk vindt: wat zijn de effecten voor het kind;
5. Leg het gesprek vast en deel het gespreksverslag in PDF in Spectrovita.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden.

Nodig de ouders expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over kind gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie:

- Herkent de ouder de situatie?
- Hoe gedraagt het kind zich thuis?
- Hoe reageren de ouders daarop?
- Hoe gaat het opvoeden thuis?
- Hoe reageert het kind hierop?
- Hoe is de ontwikkeling van het kind tot nu toe verlopen?

- Wat vinden de ouders daarvan?
- Hoe ervaren de ouders de opvoeding en hun rol als ouders?

Indien de ouders de zorgen herkennen, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Ouders moeten vaak eerst worden gemotiveerd zodat de zorgen over hun kind kunnen worden gedeeld. Het helpt dan om ouders meer informatie te geven over de ontwikkeling van het kind en de effecten voor het kind in de huidige situatie. Vraag naar wat het met de ouders doet. Het benoemen van hun emoties kan de motivatie tot veranderen vergroten. Maak steeds duidelijk dat jullie beiden hetzelfde doel hebben: het beste voor het kind.

Als ouders niet te motiveren zijn en de zorgen blijven ontkennen is het raadzaam Veilig Thuis om advies te vragen en een melding te overwegen. Ook kan Veilig Thuis betrokken worden als er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn.

Indien wordt besloten om ook met het kind zelf te spreken, is het van belang dat het kind zich veilig genoeg voelt om het gesprek te voeren (bijlage 'in gesprek met ouders en kinderen' in SharePoint Meldcode-bijlage-gesprek-ouders-kinderen_BK). Maak hierbij de afweging of het in het belang van het kind zelf is om dit gesprek te voeren.

Hierover kan ook advies worden gevraagd aan Veilig Thuis. Beloof tijdens een dergelijk gesprek nooit geheimhouding, maar geef wel aan dat de signalen serieus zullen worden afgewogen. Belangrijk is ook dat het kind niet wordt ondervraagd, maar dat het kind met name de ruimte wordt gegeven om zijn verhaal te vertellen. Zie voor voorschriften en tips de handreiking op SharePoint: Meldcode-bijlage-participatie-kinderen

Vastleggen

Het is belangrijk dat de begeleider alles op een juiste manier registreert. Gespreksverslag van het gesprek met ouders wordt in SharePoint in de kindmap uitgewerkt en in PDF in Spectrovita geplaatst. In de vorige stappen heb je aantekeningen bijgehouden in het sjabloon gespreksverslag, deze signalen worden met ouders besproken. Alle eerder gemaakte aantekeningen van signalen die niet met ouders besproken zijn, worden verwijderd.

Stap 4: Wegen van het geweld en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis en

Stap 5: Beslissen aan de hand van afwegingskader

De begeleider weegt in samenwerking met de aandachtsfunctionaris op basis van de signalen, van het (extern) ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen aan de hand van het afwegingskader en al dan niet in overleg met Veilig Thuis.

Voor de weging is het van belang dat in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen worden beschreven en vastgelegd die al zijn gezet. Bij twijfel over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling is het verplicht om Veilig Thuis te raadplegen.

Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie (inschatting van risicofactoren) uit te voeren en kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te bieden of organiseren of een melding te doen.

Leidt weging tot de conclusie dat er geen zorgen (meer) zijn, dan kan de Meldcode in stap 4 worden afgesloten.

Als de zorgen blijven bestaan dan wordt in stap 5 besloten, op basis van het afwegingskader, of melden noodzakelijk is én of het mogelijk is om passende hulp te organiseren.

Vastleggen

Het is belangrijk dat de begeleider alles op een juiste manier registreert en onderbouwt. In het document gespreksverslag in de kindmap in SharePoint wordt gedocumenteerd welke afwegingen worden gemaakt met betrekking tot wel of niet melden en/of organiseren van mogelijke hulp, hiervoor gebruik je de schema's en het stroomdiagram op de volgende pagina's.

Contact met ouders

In gesprek met ouders (eventueel in samenwerking met Veilig Thuis) bespreek je de verder te nemen stappen. Gespreksverslag van het gesprek met ouders wordt in SharePoint in de kindmap uitgewerkt en in PDF in Spectrovita geplaatst.

In de vorige stappen heb je aantekeningen bijgehouden in het sjabloon gespreksverslag, deze signalen worden met ouders besproken. Alle eerder gemaakte aantekeningen van signalen die niet met ouders besproken zijn, worden verwijderd.

Wanneer er tot melding over wordt gegaan, is het van belang je bewust te zijn dat de melding die je doet, letterlijk wordt voorgelezen aan de betrokkenen met daarbij wie gemeld heeft. Melden gebeurt via het meldingsformulier voor professionals van Veilig Thuis Friesland, deze link is te vinden op SharePoint.

Het afwegingskader

- *Afweging 1: Is melden noodzakelijk?*
- *Afweging 2: Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk?*

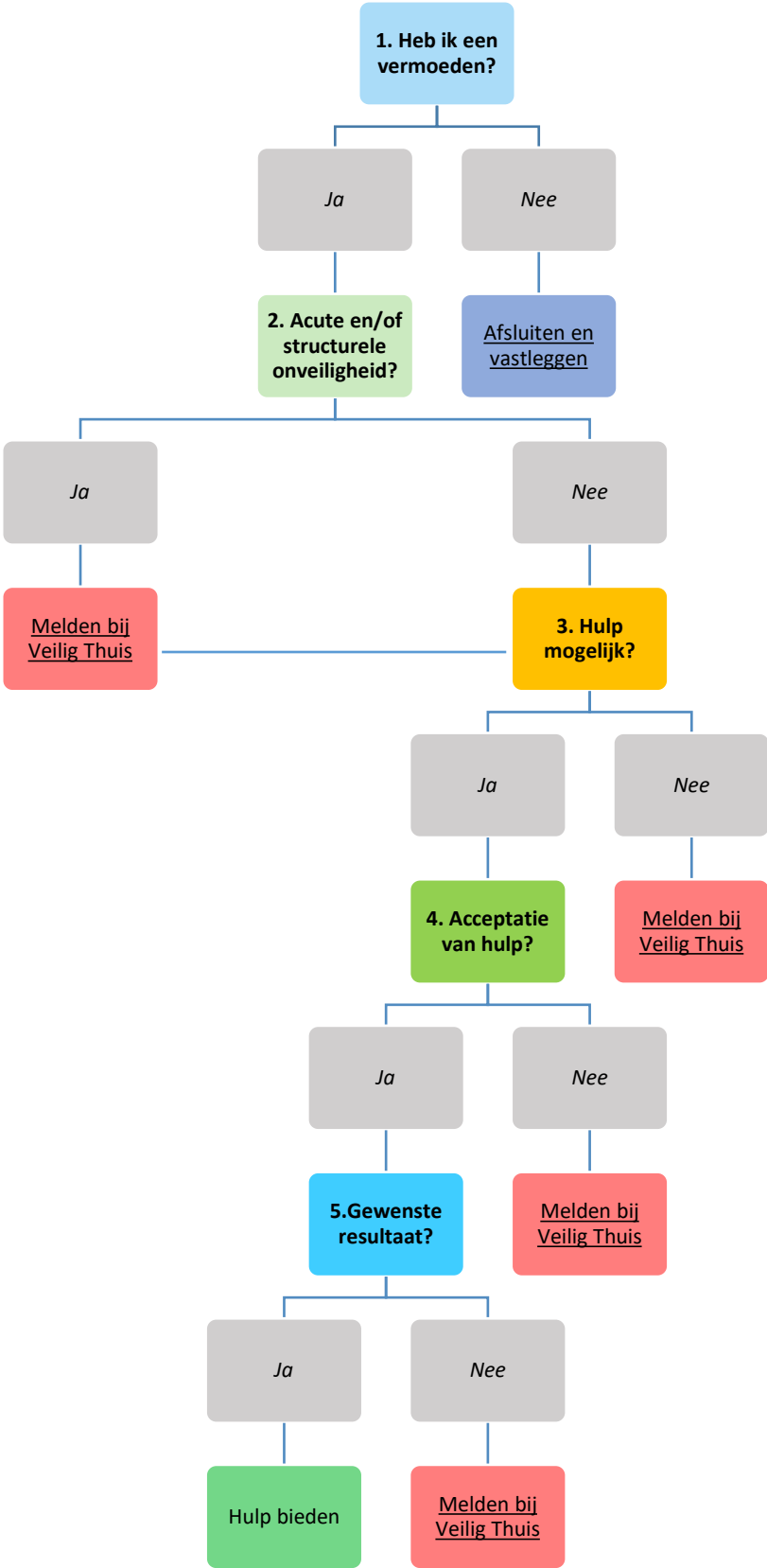
Het is van belang dat beide afwegingen in deze volgorde worden genomen. Een begeleider vraagt zich eerst af of melden noodzakelijk is, aan de hand het afwegingskader. Vervolgens besluit de signalerende begeleider of het bieden van hulp tot de mogelijkheden van zowel deze begeleider als de betrokkenen behoort. Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, zal de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp en aan welke voorwaarden deze moet voldoen, in overleg met Veilig Thuis worden beantwoord.

Begeleiders in de kinderopvang hebben geen hulpverlenende rol. Zij kunnen echter wel hulp organiseren rondom een gezin. Hiervoor kan een beroep gedaan worden op samenwerkingspartners van de kinderopvangorganisatie. Begeleiders kunnen ouders daarnaast ondersteunen door bijvoorbeeld extra opvang te bieden aan de kinderen en uiteraard kunnen zij aan kinderen een veilige omgeving bieden. De kinderopvang kan van grote toegevoegde waarde zijn aangezien zij vinger aan de pols kunnen houden. Zij zien kinderen en ouders immers zeer regelmatig. Onderlinge samenwerking en afstemming tussen sectoren (bijvoorbeeld kinderopvang met het onderwijs) is hierbij erg belangrijk.

Voor basisscholen geldt een zorgplicht voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Zorgplicht betekent wanneer een kind extra ondersteuning nodig heeft, de school verplicht is om actie te ondernemen en te voldoen aan de zorgplicht, de school kan op zoek naar ondersteuning binnen of buiten de school.

Het afwegingskader in beeld

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier

Ja: Ga verder met afweging 2

Als wordt ingeschat dat er géén zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling, sluit de begeleider het doorlopen van de meldcode af en vermeldt deze conclusie in het kinddossier. Een veelvoorkomende situatie is dat er wel zorgen zijn, maar dat deze zorgen geen (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling betreffen. Bijvoorbeeld omdat er kindproblematiek is waargenomen in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, echter zonder dat dit de (emotionele) veiligheid van het kind bedreigt. Ook dan sluit de begeleider de meldcode af en noteert deze conclusie in hetzelfde dossier. Hulp kan vervolgens worden georganiseerd, geboden en geëvalueerd voor de gesignaleerde, niet tot onveiligheid leidende, problemen. Wanneer een begeleider op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden heeft van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling volgt de tweede afwegingsvraag.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?

Nee: Ga verder met afweging 3

Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

Ernstige onveilige en/of schadelijke situaties dienen áltijd gemeld te worden bij Veilig Thuis, ook wanneer een begeleider inschat dat hij en de organisatie mogelijkheden hebben om hulp te bieden of te organiseren. Met deze melding kan Veilig Thuis vroegere, maar ook eventuele toekomstige signalen van huiselijk geweld over de betrokkenen, combineren.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Ga verder met afweging 4

Bij effectieve hulp rondom huiselijk geweld en/of kindermishandeling is veiligheid het hoofddoel. Goede hulp bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gericht op alle leden in een (gezins)systeem: minderjarigen en volwassenen, pleger(s) en slachtoffer(s). Er wordt met alle betrokkenen samengewerkt in het maken, evalueren en uitvoeren van veiligheids- en hulpplannen.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

In deze afwegingsvraag staan de mogelijkheden van de betrokkenen tot het aanvaarden van hulp bij (dreigend) huiselijk geweld en/of kindermishandeling centraal. Het gaat erom dat de betrokkenen, alle leden van het (gezins)systeem, maar ook het (bredere) netwerk van (informele) steunfiguren bereid en in staat zijn de voorgestelde hulp direct aan te gaan.

In het afwegingskader leidt de vierde afwegingsvraag tot een melding indien hulp wordt afgehouden. Vaak is bij aanvang niet helemaal helder hoezeer de betrokkenen bereid en in staat zijn zich in te zetten. De redenen om de hulp te aanvaarden kunnen divers zijn. Hun motivatie kan vooral intrinsiek of extrinsiek van aard zijn. Ook de mogelijkheden van de betrokkenen en hun netwerk verschillen. Door direct en in samenwerking met de betrokkenen en ketenpartners veiligheidsafspraken en hulpverleningsafspraken te maken wordt vaak helder wat de bereidheid en de mogelijkheden van de betrokkenen zijn.

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.

Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

De beantwoording van deze afwegingsvraag leidt tot een melding bij Veilig Thuis indien wordt vastgesteld dat hulp onvoldoende resultaat oplevert: (het risico op) onveiligheid duurt voort, onveiligheid herhaalt zich of hulp stagneert.

- *Het gaat dus om situaties waarin hulpverleners hulp bieden bij zorgen over onveiligheid én de hulp binnen de gewenste termijn niet leidt tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en het welzijn van de betrokkenen (en/of de ontwikkeling van minderjarigen)*
- *De problematiek ernstiger of groter blijkt dan verwacht*
- *De uitvoering van het veiligheid- en/of hulpverleningsplan is vastgelopen.*

Om deze laatste afwegingsvraag zorgvuldig te beantwoorden is het nodig dat binnen de hulp die begeleiders bieden, duidelijk is afgesproken met betrokkenen uit het (gezins)systeem en met andere hulpverleners met wie wordt samengewerkt, aan welke doelen en resultaten wordt gewerkt. Hoe en door wie wordt vastgesteld of de veiligheid voldoende is bereikt? Hoe wordt de veiligheid gemonitord en gedurende welke periode? Wanneer sprake is van een acuut onveilige situatie of structureel onveilige situatie is het van belang dat, na het doen van een melding bij Veilig Thuis, in de eerste plaats met Veilig Thuis duidelijk is besproken en afgesproken wat de termijn is (in dagen, weken of maanden) waarbinnen specifiek genoemde resultaten ten aanzien van de veiligheid behaald moeten zijn.

Meldnormen: in welke situaties wordt een melding gedaan bij Veilig thuis?

Meldnorm 1: In ALLE gevallen van *acute onveiligheid* en/of *structurele onveiligheid* en *disclosure*.

Meldnorm 2: In alle ANDERE gevallen waarin de begeleider meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm 3: Wanneer een begeleider die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Uitwerking meldnormen in vijf afwegingsvragen in stap 4 van de meldcode

Het is van belang dat kritisch wordt gekeken wanneer de vragen samen met Veilig Thuis moeten worden doorlopen. Als er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid of disclosure, moet je melden bij Veilig Thuis en moeten de vragen drie tot en met vijf altijd met Veilig Thuis worden doorlopen.

Indien er sprake is van 'weet het niet', ga je uit van 'Nee'.

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn de volgende definities en voorbeelden opgesteld. Onder iedere definitie staan een aantal praktijkvoorbeelden uit de sector.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een begeleider allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft ▪ (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe ▪ Poging tot verwurging ▪ Wapengebruik ▪ Geweld tijdens de zwangerschap ▪ (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar ▪ Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking) ▪ Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel ▪ Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn ▪ Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs ▪ Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
--	---

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld/onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. ▪ Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorgver. Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een begeleider om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een begeleider om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, eergegrelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de begeleider, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Wanneer is hulpverlening (ook) mogelijk?

Nadat is besloten of een melding noodzakelijk is zal ook worden besloten, bij voorkeur door de aandachtsfunctionaris, of de begeleider hulp kan bieden/organiseren. Binnen de Buitenkans richten we ons op de ondersteuning van de kinderen tijdens hun verblijf bij de Buitenkans. Voor eventuele hulpverlening in de thuissituatie kunnen we ondersteunen bij het organiseren en verwijzen naar externe partijen.

Vereisten voor het organiseren of bieden van goede hulp bij geweld:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen)
- Alle betrokken begeleiders hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld

- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n)
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de begeleiders. Dit plan is op maat gemaakt met *alle* betrokkenen binnen het gezin of huishouden, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld
- Indien meerdere begeleiders betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de begeleider binnen de (samenwerkings)mogelijkheden van diens organisatie:

- Onvoldoende zicht heeft op (on)veiligheid in het heden
- Onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen)
- Onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat
- Constateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Deskundigheid bij eengerelateerd geweld en/of meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. Je kunt een op het gebied van eengerelateerd geweld deskundige of Veilig Thuis raadplegen.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigt plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie.

Melden bij Veilig Thuis

Wanneer uit het afwegingskader blijkt dat je over gaat tot melden bij Veilig thuis, dan werk je een onderbouwing van je melding uit in het meldingsformulier Veilig Thuis Friesland (deze plaats je in het kinddossier in SharePoint). Deze onderbouwing heb je nodig om een melding te kunnen doen, ook helpt dit om aan ouders mee te delen waarom je een melding gaat doen.

Voor je een melding doet bij Veilig thuis, licht je (in principe) beide (**gezagdragende** dragende) ouder in over het voornemen om een melding bij Veilig Thuis te doen. Je legt het contact met ouder(s) vast in een gesprekverslag in SharePoint. Meer informatie rondom gezag vind je in de bijlage 'informatie gezag en gescheiden ouders'.

Mocht je geen contact krijgen met de gezag dragende ouder(s), dan leg je vast welke pogingen je hebt ondernomen (wanneer en hoe). Het gaat erom dat je een inspanningsverplichting hebt om contact te zoeken met de gezag dragende ouders, dus dat je dit op verschillende momenten en manieren geprobeerd hebt.

Wanneer je een melding hebt gedaan, zal het meldingsformulier letterlijk worden voorgelezen aan ouders. Neem dit mee in de manier van vastleggen:

- Veiligheidsfactoren en risicofactoren beschrijven,
- Feitelijke beschrijving signalen.

Na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als de Buitenkans een melding doet, bespreekt de begeleider of aandachtfunctionaris in zijn contact met Veilig Thuis ook wat hij zelf, na de melding (binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening) kan doen om het kind of de gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. De betrokkenheid van de begeleider bij het kind en ouders en mogelijke gezinsleden houdt niet op na de melding. Er wordt verwacht dat de begeleider, naar de mate van zijn mogelijkheden, het kind blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Veilig Thuis houdt degene die de melding heeft gedaan op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Wanneer er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling in de thuissituatie van één van de kinderen binnen de Buitenkans, kan dit ook impact hebben op de (andere) begeleiders en andere kinderen. De Buitenkans besteed hier wanneer dit het geval is aandacht aan, binnen een passende vorm.

Interne evaluatie

Het is belangrijk dat de toepassing van de meldcode systematisch wordt geëvalueerd. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de houder en directie. Aangeraden wordt dat de uitvoering van de evaluatie door een ander wordt gedaan dan degene die zelf actief binnen het proces is geweest. Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.

Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard. De aandachtfunctionarissen houden hiervoor het document Meldcode-registratie-gebruik bij onder Pedagogogen Buitenkans Breed. De gegevens worden geregistreerd en bewaard om bijvoorbeeld in kaart te kunnen brengen hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen de gehele Buitenkans voorkomen en op welke wijze daarmee wordt omgegaan.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie of onderwijsinstelling alles op de juiste wijze registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen in het gespreksverslag de kindmap in SharePoint te worden vastgelegd.